

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Krzyżowa pola

Kod krajobrazu: 24-513.51-049

Położenie administracyjne: Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIWERSYTET ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Mozaikowy układ użytków rolnych z zadrzewieniami śródpolnymi (fot. Jakub Botwina)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Krzyżowa pola
ID	1727
Kod krajobrazu	24-513.51-049
Typ, podtyp krajobrazu	6c - Z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola
Typ rzeźby terenu*	D,G - Krajobrazy wzgórzowe, Krajobrazy dolin
Kod mezoregionu*	513.51
Nazwa mezoregionu*	Beskid Żywiecko-Orawski
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Krzemianowe i glinokrzemianowe - erozyjne: pogórzy
Kod podokręgu geobotanicznego*	H.1a.5.b
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Zachodniej Części Beskidu Żywieckiego
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	6; 32
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Nadrzeczna olszyna górska; Żyzna buczyna karpacka, odmiana zachodniokarpacka, forma podgórska
Kod regionu historyczno-kulturowego*	III.A.5
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Podhale, Ziemia Żywiecka, Nowotawska
Położenie administracyjne	Gmina Jeleśnia, Powiat żywiecki
Powierzchnia (ha)	381,46

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - wiejski, z przewagą mozaikowo rozmieszczonych użytków rolnych tworzących małe pola na zachód od Krzyżowej.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium unikatowości ze względu na występowanie obiektów architektury warownej, obronnej i wojskowej (fort, bunkier);
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na występujące walory przyrodnicze, kulturowe (cenne obiekty obronne) i fizjonomiczne (powiązanie widokowe z typowymi terenami wiejskimi Beskidu Żywieckiego). Jednostka jest powiązana funkcjonalnie (krajobraz sprzężony) z jednostką priorytetową obejmującą wieś Krzyżowa (1749). Na obszarze jednostki występują obszary o znacznych deniwelacjach - charakterystyczne dla Beskidu Żywieckiego o dużej różnorodności geomorfologicznej i florystycznej.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Jednostka z mozaiką niewielkich pól ornych, łąk i pastwisk położona na zachodnim zboczu doliny Kamiennej powyżej Krzyżowej, wchodząca częściowo w dno doliny z tarasami nadzalewowymi i zalewowymi - grzbiety wąskie ze stokami, porozdzielane małymi dolinami wciosowymi. Jednostka od zachodu graniczy z Żywieckim Parkiem Krajobrazowym (obejmuje najwyższe partie Beskidu Żywieckiego z masywami górkimi o znacznej deniwelacji i dużych nachyleniach terenu, z dominującymi zbiorowiskami leśnymi piętra regła dolnego i górnego, z polanami pasterskimi zagrożonymi współcześnie sukcesją lasu), częściowo jest objęta Obszarem Natura 2000 Beskid Żywiecki PLH 240006 oraz PLB 240002 (ma duże znaczenie dla ochrony siedlisk przyrodniczych, roślin i zwierząt. Charakteryzuje się dużą różnorodnością form geomorfologicznych i zróżnicowaniem szaty roślinnej z dobrze zachowanymi zbiorowiskami górkimi (leśnymi lub nieleśnymi) oraz wynikającej z występowania siedlisk z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz gatunków roślin i zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG). Jednostka jest położona w obrębie korytarza ekologicznego Górna Wisła - Babia Góra.

Walory kulturowe

Na terenie jednostki w rejonie ulicy Borowej znajduje się bunkier II wojny światowej (ciężki schron bojowy "Boruta").

Fizjonomia krajobrazu

Krajobraz otwarty mozaiki pól uprawnych, łąk i zadrzewień. Pagórkowata rzeźba terenu wpływa dodatkowo na ich malowniczość. Teren przyległy do tradycyjnie ukształtowanej wsi o charakterze ulicowym - Krzyżowa - i wizualnie bardzo z nią związany. Z terenów wyżej położonych roztaczają się szerokie widoki w kierunku wsi. Tło widoków stanowią zalesione pasma górskie. Dobra ekspozycja bierna (lasy, pola, łąki), dość słaba (z uwagi na brak szlaków turystycznych) ekspozycja czynna. Punkt widokowy w zachodniej części jednostki przy ul. Do Dabliny - oferuje szeroką panoramę wsi Krzyżowa z dominującymi wśród zabudowy wieżami kościołów. Istotny akcent krajobrazowy (kulturowy) stanowi bunkier z II wojny światowej.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Użytki rolne na zboczu doliny Kamiennej powyżej wsi Krzyżowa (fot. Adam Kaliszuk)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

